

**ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ  
ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ  
ΜΟΥΣΕΙΟΥ**



**ΓΑΛΛΙΚΗ ΣΧΟΛΗ  
ΑΘΗΝΩΝ**

**ΣΤ' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ  
ΑΡΓΟΣ, 26-29 ΜΑΪΟΥ 2011**

## **ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΣΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ**

**ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΚΟΠΕΙΑ, ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ, ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ,  
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ**

**ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΠΟΧΗ**

**ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ TONY HACKENS**

## ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΕΜΠΤΗ 26 Μαΐου 2011

12.00 ΕΓΓΡΑΦΗ – ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ ΤΟΙΧΟΥ (POSTERS)

12.30 ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΠΡΟΕΔΡΟΙ: Ιωάννα Κολτσιδά- Μακρή, Patrick Marchetti  
ΟΜΙΛΗΤΕΣ: Δημήτρης Καμπόσος, Δήμαρχος του Δήμου Αργους – Μυκηνών  
Μαρία Βλαζάκη-Ανδρεαδάκη, Γενική Διευθύντρια της ΓΔΑΠΚ του ΥΠΠΟΤ  
Ηώς Τσούρη, Νομισματολόγος, εκπρόσωπος των «Φίλων  
του Νομισματικού Μουσείου»  
Dominique Mulliez, Διευθυντής της Γαλλικής Σχολής

13.00 François de Callataÿ  
**L'œuvre de Tony Hackens et la circulation monétaire dans le Péloponnèse**

13.30 ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΑΡΓΟΥΣ

### ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΙ: François de Callataÿ, Αθανάσιος Ριζάκης

17.00 Αλίκη Μουστάκα, Patrick Marchetti  
**Αρχαίοι-ελληνιστικοί χρόνοι**

17.30 Ιωάννης Τουράτσογλου  
**Ρωμαίοι χρόνοι**

18.00 Julian Baker, Μίνα Γαλάνη-Κρίκου  
**Δυτικός Μεσαίων στην Πελοπόννησο**

18.30 Παναγιώτης Κόκκας  
**Νεότεροι χρόνοι**

19.00 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

### 1η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

#### ΑΡΧΑΪΚΟΙ-ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (6ος-1ος αι. π.Χ)

ΠΡΟΕΔΡΟΙ: Πέτρος Θέμελης, Ηώς Τσούρη

19.30 Δήμητρα Τσαγκάρη  
**Coins of Arcadia: Testimonies of local mythology**

19.50 Παναγιώτης Γαλάνης  
**Συμβολή στην τυπολογία και εικονογραφία των νομισμάτων από τον αρχαίο  
Ορχομενό Αρκαδίας**

20.10 Μαίρη Γκιλάκη  
**Γυναικείες θεότητες σε πελοποννησιακά νομίσματα του 4ου αι. π.Χ.:  
Η «άγνωστη» θεά της Αχαϊκής Συμπολιτείας**

20.30 Maria Daniela Trifirò  
**Apollo between Greeks and Romans:  
some notes on Peloponnesian iconography**

20.50 ΣΥΖΗΤΗΣΗ

21.30 ΔΕΞΙΩΣΗ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 27 Μαΐου 2011

### 2η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

#### ΑΡΧΑΪΚΟΙ-ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (6ος-1ος αι. π.Χ)

ΠΡΟΕΔΡΟΙ: Ελένη Παπαευθυμίου, Olivier Picard

9.00 Christophe Flament  
**La production monétaire dans le Péloponnèse durant l' Antiquité:  
Ateliers civiques ou ateliers indépendants?**

9.20 Στέλλα Δρένη  
**Τεχνικές παρατηρήσεις επί των Πελοποννησιακών νομισμάτων**

9.40 Δημήτριος Κούσουλας  
**The coinage of Alea, ca. 400-235 BC.**

10.00 Andrew Meadows  
**The coinage of Methana-Arsinoe**

10.20 Marie-Christine Marcellesi  
**Le kollybos et les monnaies: à propos de l'inscription de Messénie IG V 1, 1532**

10.40 ΣΥΖΗΤΗΣΗ

11.00 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

### 3η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

#### ΑΡΧΑΪΚΟΙ-ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (6ος-1ος αι. π.Χ)

ΠΡΟΕΔΡΟΙ: Andrew Meadows, Άννα Μπανάκα

11.30 Véronique Van Driessche  
**À propos du système monétaire éginétique**

11.50 Catherine Grandjean, Αλκηστis Παπαδημητρίου  
**A hoard of Aeginetan coins discovered at Argos**

12.10 Hélène Nicolet  
**La circulation des monnaies d'Egine à l'époque hellénistique et le trésor  
de Mageira (Elide) 1950**

12.30 Παναγιώτης Τσέλεκας  
**Ο θησαυρός «Ουγγρί Αχαΐας, 1892» (IGCH 121). Χρυσά και αργυρά νομίσματα  
αττικού βάρους στην πρώιμη ελληνιστική Πελοπόννησο.**

12.50 Εύα Αποστόλου  
**Ελληνιστικός θησαυρός από τη Μεσσηνία**

13.10 ΣΥΖΗΤΗΣΗ

13.30 ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΛΑΡΙΣΣΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΥΣ

#### 4η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

##### ΑΡΧΑΪΚΟΙ-ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (6ος-1ος αι. π.Χ)

ΠΡΟΕΔΡΟΙ: Παναγιώτης Τσέλεκας, Ζωή Ασλαματζίδου

- 17.00 Ερωφίλη-Ιρις Κόλια, Γεωργία Αλεξοπούλου  
**Η νομισματική κυκλοφορία στην περιοχή της Βούρας της Αιγιάλειας.  
Πληροφορίες από οικιστικά σύνολα**
- 17.20 Giovanni Gorini, Ανδρέας Βόρδος  
**A small bronze hoard of Antigonus Gonatas from Aigion**
- 17.40 Γεωργία Αλεξοπούλου, Κλεάνθης Σιδηρόπουλος  
**«Θησαυρός» αγγυρών από την Αίγειρα, ή η Αχαΐα λίγο πριν τα τριώβολά της**
- 18.00 Μαρία Λακάκη-Marchetti  
**Ο θησαυρός Δύμη Ι**
- 18.20 Αντωνία Νικολακοπούλου  
**Θησαυρός χάλκινων νομισμάτων από τη Δύμη**
- 18.40 ΣΥΖΗΤΗΣΗ
- 19.00 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

#### 5η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

##### ΑΡΧΑΪΚΟΙ-ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (6ος-1ος αι. π.Χ)

ΠΡΟΕΔΡΟΙ: Εύα Αποστόλου, Catherine Grandjean

- 19.30 Αλέξανδρος Ανδρέου, Παναγιώτης Τσέλεκας  
**Νόμισμα και αρχαία ελληνικά ιερά στην Πελοπόννησο**
- 19.50 Μάντω Οικονομίδου  
**Συμβολή στην κυκλοφορία των «πηγάσων»:  
Ο νομισματικός «θησαυρός» της Κεφαλληνίας του 1935 (IGCH 140)**
- 20.10 Καλλιόπη Πρέκα-Αλεξανδρή, Γιάννης Στόγιας  
**Ενδείξεις επαφών μεταξύ Γιτάνων και Πελοποννήσου:  
Η μαρτυρία των νομισμάτων και των σφραγισμάτων**
- 20.30 Μανόλης Στεφανάκης  
**Από την Πελοπόννησο στην Κρήτη: Νομισματική κυκλοφορία και επιρροές**
- 20.50 ΣΥΖΗΤΗΣΗ

#### ΣΑΒΒΑΤΟ 28 Μαΐου 2011

##### ΑΙΘΟΥΣΑ Α΄

#### ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗ

- 9.00 Βάσω Πέννα  
**Κοινωνία, Οικονομία στην Πελοπόννησο, κατά τους βυζαντινούς χρόνους  
(5ος-12ος αιώνας)**

##### ΑΙΘΟΥΣΑ Α΄

#### 6η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

##### ΡΩΜΑΪΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ( 1ος αι. π.Χ. - 1ος αι. μ.Χ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΙ : Michel Amandry, Αλίκη Μουστάκα

- 9.30 Pierre Assenmaker  
**Les traces numismatiques de la présence syllanienne dans le Péloponnèse  
durant la guerre mithridatique**
- 9.50 Charles Doyen  
**Autour de l' οκτώβολος εισφορά de Messène**
- 10.10 Σταύρος Γιαννόπουλος  
**Η νομισματοκοπία και ο ευεργετισμός του Ευρυκλή στη Λακωνία**
- 10.30 Χαρίκλεια Παπαγεωργιάδου, Σοφία Ζουμπάκη  
**Οικονομία και νομισματοκοπία των πόλεων της Πελοποννήσου  
στον 1ο αι. π.Χ.**
- 10.50 ΣΥΖΗΤΗΣΗ
- 11.10 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

#### 7η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

##### ΡΩΜΑΪΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ( 1ος αι. μ.Χ. - 4ος αι. μ.Χ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΙ: Christophe Flament, Χαρίκλεια Παπαγεωργιάδου

- 11.40 Michel Amandry  
**Le monnayage des cités péloponnésiennes frappé sous Hadrien (137-138)**
- 12.00 Σοφία Κρεμούδη, Joel Ward  
**Severan issues of the Peloponnese**
- 12.20 Θεόδωρος Κουρεμπανάς  
**Η νομισματοκοπία της Πύλου κατά τη ρωμαϊκή αυτοκρατορική περίοδο**
- 12.40 Σταυρούλα Ροζάκη, Αφροδίτη Μαλτέζου, Αθανάσιος Θέμος, Ελένη Ζαββού  
**Νομισματικός θησαυρός από ταφικό μνημείο στις Ακρειές  
(Κοκκινιά Λακωνίας)**
- 13.00 Μαρία Τσούλη, Αριστείδης Παπαγιάννης  
**Νομισματικός θησαυρός της ύστερης αρχαιότητας από το Καραβοστάσι  
Οιτύλου Λακωνίας**
- 13.20 ΣΥΖΗΤΗΣΗ
- 13.45 ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΥΣ

**6ηΒ ΣΥΝΕΔΡΙΑ****ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ**

ΠΡΟΕΔΡΟΙ: Αιμιλία Μπακούρου, Αναστασία Παναγιωτοπούλου

- 9.30 Βαγγέλης Μαλαδάκης  
**Το Αργος κατά τους πρώιμους βυζαντινούς χρόνους: η μαρτυρία των νομισμάτων από τις ανασκαφές του Εθνικού Γυμναστηρίου**
- 9.50 Άννα Λαμπροπούλου  
**Νομισματική κυκλοφορία στη ΒΔ Πελοπόννησο κατά τους σκοτεινούς χρόνους: προσεγγίσεις υπό το φως της αρχαιολογικής μαρτυρίας**
- 10.10 Ιωάννα Κολτσιδά-Μακρή  
**Η σφραγιστική μαρτυρία στην Πελοπόννησο κατά τους σκοτεινούς χρόνους**
- 10.30 Παναγιώτης Γιαννόπουλος  
**Το μεσοβυζαντινό Αργος: ιστορικά δεδομένα και νομισματική κυκλοφορία**
- 10.50 **ΣΥΖΗΤΗΣΗ**
- 11.10 **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**

**7ηΒ ΣΥΝΕΔΡΙΑ****ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ**

ΠΡΟΕΔΡΟΙ: Δέσποινα Ευγενίδου, Βάσω Πέννα

- 11.40 Μαρία Γερολυμάτου  
**Νόμισμα και καθημερινός βίος στην Πελοπόννησο από τον 9ο μέχρι τον 11ο αι.**
- 12.00 Χρήστος Σταυράκος, Αιμιλία Μπακούρου  
**Τα νομίσματα του ταφικού τρίκογχου στη Σπάρτη. Μαρτυρίες για την οικονομική ζωή της μεσαιωνικής πόλης**
- 12.20 Κωνσταντίνος Λαγός, Φώτιος Καρυανός  
**Οικονομικά δεδομένα και νομισματική κυκλοφορία στο Μουχλί της Αρκαδίας κατά την ύστερη βυζαντινή περίοδο**
- 12.40 **ΣΥΖΗΤΗΣΗ**
- 13.45 **ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΥΣ**

**8ηΒ ΣΥΝΕΔΡΙΑ****ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ - ΛΑΤΙΝΟΚΡΑΤΙΑ - ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ**

ΠΡΟΕΔΡΟΙ: Παναγιώτης Γιαννόπουλος, Χρήστος Σταυράκος

- 17.00 Κλεάνθης Σιδηρόπουλος  
**Μεσαιωνική Μεσσήνη (8ος-15ος): τα νομίσματα, τα μολυβδόβουλλα και η ιστορία**
- 17.20 Μίνα Γαλάνη-Κρίκου  
**Ακροναυπλία. Η νομισματική μαρτυρία βυζαντινής και «δυτικής» παρουσίας**
- 17.40 Αγγελική Κόσσυβα  
**Μεσαιωνικό Αργος: η μαρτυρία δύο νομισματικών θησαυρών**
- 18.00 Julian Baker, Γεώργιος Τσεκές  
**Νομισματικός θησαυρός της Φραγκοκρατίας από τις Λίμνες Αργολίδας**
- 18.20 **ΣΥΖΗΤΗΣΗ**
- 18.35 **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**

**9ηΒ ΣΥΝΕΔΡΙΑ****ΛΑΤΙΝΟΚΡΑΤΙΑ - ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ - ΝΕΟΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ**

ΠΡΟΕΔΡΟΙ: Μίνα Γαλάνη-Κρίκου, Ιωάννης Τουράτσογλου

- 19.00 Κωνσταντίνα Παπακοσμά  
**Πιστωτικές δραστηριότητες στη λατινοκρατούμενη Πελοπόννησο (13ος-15ος αι.): Η μαρτυρία των γραπτών πηγών.**
- 19.20 Δημήτρης Αθανασούλης  
**Μολυβδόβουλλο των Ιωαννιτών Ιπποτών από το Κάστρο Χλουμούτζι**
- 19.40 Ανδρέας Μαζαράκης  
**Το μέταλλο φιλομάθειας του Ιωάννη Καποδίστρια**
- 20.00 **ΣΥΖΗΤΗΣΗ**

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 Μαΐου 2011

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΕΣ: Μαρίνα Λυκιαρδοπούλου, Γεωργία Αλεξοπούλου

9.00 ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ ΤΟΙΧΟΥ (POSTERS)

### ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΤΟΙΧΟΥ (POSTERS)

#### ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

Lilian De Angelo Laky  
**The coins of Olympia and the consolidation of Zeus' imageries in Classical Greece**

Χριστίνα Τσαγκάλια  
**Εικονιστικοί τύποι του Ερμή στα πελοποννησιακά νομίσματα των αυτοκρατορικών χρόνων**

#### ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΚΟΠΕΙΑ

Στυλιανή Δρένη  
**Νομισματοκοπέιο Φλιούντος**

#### ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ

Ολγα Ψυχογιού  
**Νομίσματα από το νότιο νεκροταφείο της αρχαίας πόλης του Αργους (Οικ. Δ. Συμεωνίδη)**

Αριάδνη Κλωνιζάκη  
**Νομίσματα από το «Κτίριο Ε» του Ασκληπιείου της Επιδαύρου: Πολύτιμοι μάρτυρες για την συζήτηση ενός σημαντικού χώρου λατρείας**

Κατερίνα Μπαρακάρη-Γλένη  
**Νομίσματα κλασικών και ελληνιστικών χρόνων από σωστικές ανασκαφές της Δ' ΕΠΚΑ στο Αργος**

Σταματούλα Μακρυπόδη, Μηλιά Γιαννακούλη  
**Νομισματικός θησαυρός ελληνιστικών χρόνων από το Αργος**

Ευτέρπη Ράλλη  
**Δύο θησαυροί από την Πελοπόννησο και το θέμα της χρονολόγησης των αργυρών υποδιαιρέσεων**

Χρίστος Λιάγκουρας, Κωνσταντίνα Ντουντούμη  
**Χάλκινα νομίσματα από ένα νέο ιερό στην Ολυμπία**

Αθανάσιος Θέμος, Ελένη Ζαββού  
**Νομισματικοί θησαυροί από οικόπεδα της Σπάρτης**

Γρηγόρης Γρηγορακάκης, Σταμάτης Φριτζίλας  
**Νομίσματα από τις νεότερες ανασκαφές στο Παλλάντιο της Αρκαδίας**

Ελένη Παλαιολόγου  
**Νομίσματα από τις Μυκήνες**

Franck Wojan  
**Les grands bronzes éliens**

Ελένη Σαρρή

**Θησαυρός νομισμάτων από το οικόπεδο Α. Γιακουμάκη στο Αργος**

Νικόλαος Βασιλάκης, Λυδία Μαλαταρά, Μαρία Στεφανοπούλου  
**Νομισματική μαρτυρία από οικόπεδο της οδού Κανακάρη 135 στην Πάτρα**

Λεωνίδα Σουχλέρη  
**Νομισματικές μαρτυρίες από τη νοτιοανατολική Μεγαλοπολίτιδα χώρα της Αρκαδίας. Νέα νομισματικά ευρήματα από τις ανασκαφές στο έργο του νέου αυτοκινητόδρομου Μεγαλόπολη - Σπάρτη.**

#### ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΕΚΤΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Χρήστος Γκατζόλης  
**Μικρός ταφικός «θησαυρός» από την αρχαία Πύδνα με αργυρά νομίσματα Αργους και χάλκινα Φιλίππου Β'**

Ανδρέας Σωτηρίου, Ελενα Μπονέλου  
**Νομίσματα κεφαλληνιακής τετράπολης από τις σωστικές ανασκαφές**

Δρόσος Κραβαρτόγιαννος  
**Νομίσματα Πελοποννήσου του β' αι. π.Χ. στον «θησαυρό» της Παιδικής Χαράς Αμφίσσης**

Δημήτρη-Ελένη Λαδογιάννη  
**Πελοποννησιακά νομίσματα στο Κάλλιον Δωρίδος**

Μαρία Σκόρδου  
**Κυκλοφορία Πελοποννησιακών κοπών στη Δυτική Κρήτη**

#### ΣΥΛΛΟΓΕΣ

Ελένη Παπαευθυμίου  
**Νομίσματα Πελοποννήσου στη Συλλογή Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού (ΙΜΕ)**

Ευαγγελία Παππή, Γεωργία Ηβου  
**Νομισματικό σύνολο από ιδιωτική συλλογή στο Μουσείο Ναυπλίου**

ΑΙΘΟΥΣΑ Α'

ΠΡΟΕΔΡΟΙ : Δημήτρης Αθανασούλης, Αλκηστis Παπαδημητρίου

10.30 **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ**  
Olivier Picard, Δέσποινα Ευγενίδου

11.00 **ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΝΑΥΠΛΙΟΥ**

17.00 **ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΑΘΗΝΑ**

